Lietas arhīva Nr. A42-00937-24/14
ECLI:LV:ADRJRIT:2024:0326.A420261923.4.S

Administratīvā rajona tiesa
Rīgas tiesu nams
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2024. gada 26. martā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Līga Hāzenfuse,

piedaloties pieteicēja /pers. A/ pārstāvim /pers. B/, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicināto iestāžu – Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas un Jelgavas sociālo lietu pārvaldes – pārstāvjiem /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/,

tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijai izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru /pers. A/ tiktu noteiktas medicīniskās indikācijas invalīda īpašas kopšanas nepieciešamībai.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas (turpmāk – komisija) Rīgas apvienotās nodaļas 2023. gada 28. augusta lēmumu Nr. 29-2023-1512 /pers. A/ noteikta I invaliditātes grupa, vienlaikus nosakot vispārējo darbspēju zaudējumu 80-100% apmērā.

Pamatojoties uz Jelgavas sociālo lietu pārvaldes /datums/aizpildīto personas ikdienā veicamo darbību un vides novērtējuma anketu (turpmāk - novērtējums), /pers. A/ piešķirti 12 punkti.

Ar komisijas 2023. gada 25. septembra atzinumu Nr. /atzinuma numurs/(turpmāk – sākotnējais atzinums) atzīts, ka /pers. A/ nav medicīnisko indikāciju invalīda īpašas kopšanas nepieciešamībai.

Ar komisijas vadītāja 2023. gada 21. novembra atzinumu Nr. /atzinuma numurs/ (turpmāk – pārsūdzētais atzinums) komisijas sākotnējais atzinums atstāts negrozīts.

[2] Pieteicējs /pers. A/ 2023. gada 21. decembrī iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot uzdot komisijai izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru tiktu sniegts atzinums par pieteicēja īpašas kopšanas nepieciešamību. Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem:

[2.1] Jelgavas sociālo lietu pārvalde nav pareizi novērtējusi pieteicēja faktiskās spējas veikt pašaprūpi. Novērtējumā pieteicējam piešķirti 12 punkti, kas ir neatbilstoši realitātei. Pieteicējs centrālās nervu sistēmas traucējumu dēļ pats nav spējīgs ne paēst, ne pagatavot ēdienu; ir spējīgs sēdēt, bet pārvietojoties ir nepieciešama liela palīdzība; muguras traumas dēļ nav spējīgs apģērbties un ir pilnībā atkarīgs no citas personas palīdzības; nespēj patstāvīgi ne nomazgāties, ne lietot tualeti; nespēj orientēties laikā un atšķirt medikamentus, kas savukārt liedz regulāri lietot acu pilienus. Kā arī pieteicējs nav spējīgs patstāvīgi iekāpt/izkāpt no transportlīdzekļa un nodrošināt malkas apkuri mājvietā.

[2.2] Atzinumā nav detalizēti izklāstīti novērtējuma anketas 6.punkta apakšpunktu vērtējumu komentāri.

[2.3] Jelgavas sociālo lietu pārvaldes veiktās vizītes laikā pieteicējam nav ticis uzdots neviens jautājums, taču daži jautājumi uzdoti pieteicēja asistentam/pavadonim (pieteicēja mātei /pers. G/).

[3] Tiesā iesniegtajā paskaidrojumā komisija norāda, ka pieteikumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu. Jelgavas sociālo lietu pārvalde tiesai iesniegtajos paskaidrojumos norāda, ka uztur spēkā 2023. gada 19. septembra sociālo darbinieku veikto pieteicēja novērtējumu, kas atbilda faktiskajai situācijai novērtēšanas brīdī, un kura atbilstību normatīvo aktu prasībām sociālie darbinieki ir apliecinājuši ar savu parakstu.

[4] Tiesas sēdē pieteicēja pārstāvis pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz pieteikumā ietvertajiem argumentiem. Komisijas pārstāvji tiesas sēdē pieteikumu neatzina.

[5] Tiesas sēdē tika nopratināta lieciniece /pers. G/.

Motīvu daļa

[6] Lietā pārbaudāms, vai pastāv priekšnoteikumi pieteicējam labvēlīga administratīvā akta izdošanai, ar kuru tiktu atzīts, ka pieteicējam nepieciešama īpaša kopšana.

[7] Invaliditātes likums nosaka kārtību, kādā veicama prognozējamas invaliditātes un invaliditātes ekspertīze, kā arī invaliditātes riska un invaliditātes seku mazināšanai nepieciešamos atbalsta pasākumus (minētā likuma 3.panta pirmā daļa) (šeit un turpmāk tiesību normas redakcijā, kas bija spēkā brīdī, kad pieteicējs vērsās komisijā). Komisijas amatpersona izvērtē personai ar invaliditāti nepieciešamo pasākumu kopumu un sniedz personām ar invaliditāti un personām ar darbspēju zaudējumu atzinumus par nepieciešamo pakalpojumu, pabalstu un citu šajā likumā un citos normatīvajos aktos noteikto pasākumu īstenošanu (minētā likuma 8.panta piektās daļas 4.punkts). Uz Invaliditātes likuma pamata izdoti Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumi Nr. 805 „Prognozējamas invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas un invaliditāti apliecinoša dokumenta izsniegšanas noteikumi" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 805).

Atbilstoši MK noteikumu Nr. 805 21.1.2.2.apakšpunktam vienlaikus ar lēmuma pieņemšanu par invaliditātes vai darbspēju zaudējuma noteikšanu

vai pēc tā pieņemšanas komisijas amatpersona sniedz atzinumu par īpašas kopšanas nepieciešamību personai no 18 gadu vecuma atbilstoši noteikumu 8.pielikumā minētajiem kritērijiem.

[8] MK noteikumu Nr. 805 7.punkts paredz, ka, ja, nosakot medicīniskās indikācijas kopšanai personai no 18 gadu vecuma, ir nepieciešams ikdienā veicamo darbību un vides novērtējums saskaņā ar šo noteikumu 8.pielikuma 2.punktu, pēc komisijas pieprasījuma to veic pašvaldības sociālā dienesta sociālais darbinieks vai pašvaldības sociālā dienesta ergoterapeits (2.pielikums). MK noteikumu Nr. 805 2.pielikumā ir ietverta veidlapa novērtējuma anketai „Personas ikdienā veicamo darbību un vides novērtējuma anketa", kuras 6.punktā norādīts, ka tiek novērtētas tādas personas pašaprūpes, mobilitātes un ar mājas dzīvi saistītās darbības kā „ēšana" (6.1.apakšpunkts), „pārvietošanās (no gultas uz krēslu un atpakaļ)" (6.2.apakšpunkts), „kustīgums (staigāšana vai riteņkrēsla lietošana)" (6.3.apakšpunkts), „kāpnes un citi alternatīvi augstuma pārvarēšanas ceļi" (6.4.apakšpunkts), „ģērbšanās" (6.5.apakšpunkts), „rūpes par izskatu" (6.6.apakšpunkts), „mazgāšanās" (6.7.apakšpunkts), „vēdera izeja" (6.8.apakšpunkts), „urinācija" (6.9.apakšpunkts) un „tualetes lietošana" (6.10.apakšpunkts). Katra darbība tiek novērtēta robežās no 0 līdz 2 punktiem (izņemot 6.2. un 6.3.apakšpunktā minētos kritērijus, kurus vērtē no 0 līdz 3 punktiem, un 6.6. un 6.7.apakšpunktā minētos kritērijus, kurus vērtē no 0 līdz 1 punktam), maksimālo punktu skaitu piemērojot, ja persona konkrētajā darbībā ir neatkarīga. Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 805 2.pielikuma 6.punktā ietverto piezīmi pašaprūpes, mobilitātes un ar mājas dzīvi saistīto darbību novērtējums (Bartela indekss) novērtējams atbilstoši Ministru kabineta 2019. gada 3. decembra noteikumu Nr. 578 "Noteikumi par sociālās rehabilitācijas pakalpojuma saņemšanu no valsts budžeta līdzekļiem sociālās rehabilitācijas institūcijā" (turpmāk – MK noteikumi Nr.578) 3.pielikumam. MK noteikumu Nr. 578 3.pielikumā ir ietverts plašāks novērtējamo darbību pēc Bartela indeksa apraksts un vadlīnijas Bartela indeksa lietošanai (turpmāk – vadlīnijas).

MK noteikumu Nr.805 8.pielikuma 2.punktā noteikts, ka personai ar pirmo invaliditātes grupu nepieciešama īpaša kopšana, ja tā pašaprūpes, mobilitātes un ar mājas dzīvi saistīto darbību novērtējums atbilstoši šo noteikumu 2.pielikuma 6.punktam ir zemāks par 7 punktiem.

[9] Lietā ir Jelgavas sociālo lietu pārvaldes Rehabilitācijas nodaļas darbinieču 2023. gada 13. septembrī aizpildīta anketa *(lietas 38.-42.lapa),* saskaņā ar kuru pieteicēja pašaprūpes, mobilitātes un ar mājas dzīvi saistīto darbību novērtējums ir 12 punkti, tātad, pārsniedz MK noteikumu Nr. 805 8.pielikuma 2.punktā noteikto maksimālo punktu skaitu.

Pieteikumā norādīts, ka pieteicējs pats nav spējīgs paēst; ir spējīgs sēdēt, bet pārvietojoties ir nepieciešama liela palīdzība; muguras traumas dēļ nav spējīgs apģērbties un ir pilnībā atkarīgs no citas personas palīdzības; nespēj patstāvīgi ne nomazgāties, ne lietot tualeti; nespēj orientēties laikā; pieteicējs nav spējīgs patstāvīgi iekāpt/izkāpt no transportlīdzekļa. Savukārt attiecībā uz aktivitātēm "vēdera izeja" un "urinācija" norādīts, ka kontrolē izvadi. Ņemot vērā minēto un to, ka ar minimālo punktu skaitu 0 ir novērtēta 6.6.punktā norādītā aktivitāte "rūpes par izskatu" un 6.7.punktā norādītā aktivitāte "vannošanās", līdz ar to strīds par šo aktivitāšu un aktivitāšu "vēdera izeja" un "urinācija" novērtējumu nepastāv. Visu pārējo aktivitāšu pārbaude ir šīs lietas strīdus priekšmets.

[10] Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 805 2.pielikuma 6.1.apakšpunktu darbību „ēšana" novērtē ar 0 punktiem, ja persona pati nespēj veikt šo darbību, ar 1 punktu, ja nepieciešama palīdzība, bet 2 punkti tiek piešķirti, ja persona ir neatkarīga minētās darbības veikšanā. Savukārt saskaņā ar MK noteikumu Nr. 578 3.pielikuma 1.punktu aktivitāte „ēšana" ir novērtējama ar 0 punktiem, ja persona ir pilnībā atkarīga no citas personas palīdzības (nepieciešama barošana), bet ar 1 punktu aktivitāte tiek novērtēta, ja persona spēj ēst pasniegtu ēdienu ar citas personas palīdzību (piemēram, jāpalīdz ēst, t. sk., jābaro, bet apmēram pusi no darbībām spēj veikt pats, jāpalīdz sagriezt ēdienu, uzziest sviestu vai jāpielāgo ēdiena konsistence, jāpalīdz, jo ēd nesamērīgi ilgi u. tml.) Ar 3 punktiem aktivitāte „ēšana" tiek novērtēta, ja persona patstāvīgi spēj ēst pasniegtu parastas konsistences ēdienu (t. sk. lietojot ēšanas palīglīdzekļus, piemēram, pielāgotus galda piederumus, šķīvi, krūzi u. tml.), dara to saprātīgā laikā. No minētā izriet, ka darbība „ēšana" būtu novērtējama ar 0 punktiem, ja pieteicējs ēšanas laikā būtu pilnībā atkarīgs no citas personas palīdzības, proti, viņam būtu nepieciešama barošana. Turklāt jāņem vērā, ka saskaņā ar vadlīniju 7.punktu aktivitātē „ēšana" tiek vērtēta personas spēja patstāvīgi ēst pasniegtu ēdienu, bet netiek vērtēta personas spēja pagatavot ēdienu.

Komisija 6.1.apakšpunktā noteiktās ēšanas iemaņas ir novērtējusi ar 1 punktu („nepieciešama palīdzība"). Savukārt lieciniece /pers. A/ tiesas sēdē apgalvoja, ka pieteicēja organisms vairs nespēj funkcionēt, trīc galva un rokas, pieteicējs nevar noturēt rokās krūzi, karoti. Uz tiesas jautājumu, vai šādu informāciju viņa novērtēšanas laikā ir sniegusi Jelgavas sociālo lietu pārvaldes darbiniecēm, atbildēja apstiprinoši. Savukārt Jelgavas sociālo lietu pārvaldes darbiniece tiesas sēdē norādīja, ka, ja būtu sniegta šāda informācija, punkti tiktu samazināti. Taču šāda informācija netika sniegta.

Apkopojot iepriekš norādīto, tiesa secina, ka ir konstatējamas pretrunas liecinieces un Jelgavas sociālo lietu pārvaldes darbinieces izklāstā. Vienlaikus tiesas rīcībā nav informācijas, kas liktu apšaubīt Jelgavas sociālo lietu pārvaldes darbinieču kompetenci, novērtējot personu pašaprūpes prasmes, nav ziņu par darbinieču ieinteresētību anketā norādīt nepatiesu informāciju. Darbinieces tiesas sēdē sniegtās atbildes bija konkrētas un kompetentas. Tostarp ne no viena lietā esošā medicīniskā dokumenta, lai arī tie apstiprina liecinieces teikto par roku un galvas trīci, nav pamata izdarīt secinājumus, ka pieteicējs nespētu noturēt rokās krūzi un karoti, būtu barojams. Savukārt lietas izskatīšanas laikā pieteicēja pārstāvis norādīja uz pieteicēja spēju turēties pie trepju margām. No minētā secināms, ka pieteicējs spēj satvert priekšmetus.

Ņemot vērā minēto, nav pamata secināt, ka pieteicējs šajā aktivitātē novērtējuma brīdī būtu bijis pilnībā atkarīgs no citas personas palīdzības, proti, ka viņam būtu nepieciešama barošana. Vienlaikus tiesai nerodas ne mazākās šaubas, ka pieteicējam viņa veselības stāvokļa dēļ ir nepieciešama palīdzība. Šādas šaubas neradās arī komisijai, kas attiecīgi pamatoti pieteicēja spējas šajā aktivitātē novērtēja ar 1 punktu – nepieciešama palīdzība.

[11] Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 805 2.pielikuma 6.2.apakšpunktu darbība „pārvietošanās (no gultas uz krēslu un atpakaļ)" ir novērtējama ar 0 punktiem, ja persona sēžot nespēj saglabāt līdzsvaru; 1 punktu – ja pārvietojoties nepieciešama liela fiziska palīdzība, var sēdēt; 2 punktiem – ja pārvietojoties nepieciešama neliela fiziska vai vārdiska palīdzība; 3 punktiem – ja neatkarīgs. Savukārt saskaņā ar MK noteikumu Nr. 578 3.pielikuma 2.punktu aktivitāte „pārsēšanās (no gultas uz krēslu/riteņkrēslu un atpakaļ)" ir novērtējama ar 0 punktiem, ja persona nespēj mainīt pozu no guļus uz sēdus, nespēj sēdēt bez muguras un sānu balstiem, pilnībā atkarīga no citas personas palīdzības, 1 punktu – ja spēj piecelties sēdus un pārsēsties no gultas uz krēslu un atpakaļ ar lielu citas personas fizisku palīdzību, var sēdēt ar kājām pāri gultas malai bez muguras un sānu atbalsta (ar vai bez pieturēšanās pie gultas malas), 2 punktiem – ja spēj piecelties sēdus un pārsēsties no gultas uz krēslu un atpakaļ ar nelielu citas personas fizisku vai vārdisku palīdzību vai pārraudzību, 3 punktiem – ja patstāvīgi spēj piecelties sēdus un pārsēsties no gultas uz krēslu un atpakaļ, neatkarības saglabāšanai var lietot pārsēšanās palīglīdzekļus (piemēram, slīddēli).

Komisija pieteicēja spējas šajā darbībā novērtējusi ar 2 punktiem (nepieciešama neliela fiziska vai vārdiska palīdzība). Pieteikumā pieteicējs apgalvo, ka šajā aktivitātē nepieciešama liela fiziska palīdzība, var sēdēt. Vienlaikus pieteikumā nav detalizētāk izklāstīts, tieši kāda palīdzība nepieciešama, kā tā izpaužas. Tiesas sēdē lieciniece /pers. A/ liecināja, ka novērtēšanas brīdī pieteicējs sēdējis dīvānā. Sakarā ar redzes zudumu pārvietošanās vienam bez palīdzības nav iespējama, jo pieteicējs ar jauno vidi nav apradis. Telpā spēj pārvietoties, ja nav ne galds, ne krēsls blakus, turot pie rokas.

Apkopojot liecinieces liecināto, secināms, ka faktiski lielas fiziskas palīdzības nepieciešamību viņa saista ar pieteicēja redzes problēmām, kas neapšaubāmi ietekmē pieteicēja spējas pārvietoties vienam. Tomēr kopsakarā ar anketā norādīto tiesai nav šaubu, ka ar nelielu palīdzību – turot pie rokas - pieteicējs ne tikai spēj piecelties sēdus un pārsēsties no gultas uz krēslu un atpakaļ, bet arī staigāt. Šādi apstākļi norāda uz vismaz nelielas palīdzības nepieciešamību, ko Jelgavas sociālo lietu pārvaldes darbinieces arī konstatējušas. No lietas materiālos esošajām ziņām tiesa nevar izdarīt secinājumu par lielas fiziskas palīdzības nepieciešamību.

Līdz ar to tiesai nav pamata konstatēt, ka pieteicējam, pārsēžoties no gultas uz krēslu, būtu nepieciešama liela fiziska palīdzība. Attiecīgi nav pamata šo darbību novērtēt ar mazāk punktiem nekā to darījusi komisija.

[12] Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 805 2.pielikuma 6.3.apakšpunktu darbību „kustīgums" (staigāšana vai riteņkrēsla lietošana) novērtē ar 0 punktiem, ja persona ir nekustīga, ar 1 punktu, ja nepieciešama liela fiziska palīdzība, staigājot vai pārvietojoties ar riteņkrēslu, 2 punkti tiek piešķirti, ja nepieciešama neliela fiziska palīdzība, staigājot vai pārvietojoties ar riteņkrēslu, bet 3 punktus piešķir, ja persona šajā aktivitātē ir neatkarīga (neatkarības saglabāšanai var lietot jebkādas palīgierīces, piemēram, spieķi, riteņkrēslu). Savukārt saskaņā ar MK noteikumu Nr. 578 3.pielikuma 3.punktu atbilstošā aktivitāte („mobilitāte") ir novērtējama ar 0 punktiem, ja persona nespēj staigāt un pārvietoties ar riteņkrēslu, bet ar 1 punktu aktivitāte tiek novērtēta, ja persona spēj staigāt un/vai pārvietoties ar riteņkrēslu ar lielu citas personas fizisku palīdzību. Ar 2 punktiem aktivitāte tiek novērtēta, ja persona spēj staigāt un/vai pārvietoties ar riteņkrēslu ar nelielu citas personas fizisku vai vārdisku palīdzību vai pārraudzību. Savukārt 3 punkti tiek piešķirti gadījumā, ja persona patstāvīgi spēj staigāt (t. sk. izmantojot staigāšanas palīglīdzekļus) vai pārvietojoties ar riteņkrēslu. No iepriekš minētā izriet, ka šajā aktivitātē 0 punkti tiek piešķirti tikai tajā gadījumā, ja persona ir nekustīga.

Komisija pieteicēja spējas šajā darbībā novērtējusi ar 2 punktiem – pārvietojoties nepieciešama neliela fiziska vai vārdiska palīdzība. Pieteikumā norādīts, ka nepieciešama liela fiziska palīdzība, taču palīdzības veids un pakāpe detalizētāk nav atšifrēta. Savukārt no tiesas sēdē sniegtajiem pieteicēja pārstāvja paskaidrojumiem un liecinieces /pers. A/ liecībām secināms, ka pieteicējs, viņu turot pie rokas, spēj patstāvīgi pārvietoties, tostarp aiziet uz tualeti, iekāpt mašīnā un izkāpt no tās, pat, lai arī lēni un laikietilpīgi, nokāpt un uzkāpt pa kāpnēm. Attiecīgi nav pamata šo darbību novērtēt ar mazāk punktiem, nekā to darījusi komisija. Konkrētajā gadījumā 2 punkti piešķirti pamatoti.

[13] Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 805 2.pielikuma 6.4.apakšpunktu darbību „kāpnes un citi alternatīvi augstuma pārvarēšanas ceļi" (piemēram, uzbrauktuvi, liftu, kāpņu liftu)" novērtē ar 0 punktiem, ja persona nespēj pārvietoties pa kāpnēm vai citiem alternatīviem augstuma pārvarēšanas ceļiem (piemēram, uzbrauktuvi, liftu, kāpņu liftu), ar 1 punktu, ja nepieciešama fiziska vai vārdiska palīdzība, pārvietojoties pa kāpnēm vai citiem alternatīviem augstuma pārvarēšanas ceļiem, ar 2 punktiem, ja neatkarīgs, bet neatkarības saglabāšanai izmanto citus alternatīvus augstuma pārvarēšanas ceļus. Savukārt saskaņā ar MK noteikumu Nr. 578 3.pielikuma 4.punktu atbilstošā aktivitāte („kāpnes un citi alternatīvi augstuma pārvarēšanas ceļi") ir novērtējama ar 0 punktiem, ja persona nespēj pārvietoties pa kāpnēm vai lietot citus alternatīvus augstuma pārvarēšanas ceļus (piemēram, uzbrauktuvi, liftu, kāpņu liftu); ar vienu punktu, ja spēj pārvietoties pa kāpnēm vai lietot citus alternatīvus augstuma pārvarēšanas ceļus (piemēram, uzbrauktuvi, liftu, kāpņu liftu) ar citas personas fizisku vai vārdisku palīdzību; ar 2 punktiem, ja patstāvīgi spēj kāpt pa kāpnēm vai lietot citus alternatīvus augstuma pārvarēšanas ceļus (piemēram, uzbrauktuvi, liftu, kāpņu liftu); kāpjot pa kāpnēm, vienlaikus spēj pārvietot staigāšanas palīglīdzekli, ja tādu lieto. No iepriekš minētā izriet, ka šajā aktivitātē 0 punkti tiek piešķirti tikai tajā gadījumā, ja persona vispār nespēj pārvietoties pa kāpnēm vai lietot citus alternatīvus augstuma pārvarēšanas ceļus.

Anketā sadaļā „kāpnes un citi alternatīvi augstuma pārvarēšanas ceļi" ir norādīts, ka pieteicējam nepieciešama fiziska vai vārdiska palīdzība, pārvietojoties pa kāpnēm vai citiem alternatīviem augstuma pārvarēšanas ceļiem (piešķirts 1 punkts). Pieteicēja pārstāvis un lieciniece /pers. A/ tiesas sēdē apliecināja, ka pieteicējs, viņu pieturot pie rokas, bet pašam ar otru roku turoties pie margām, lai arī lēni, spēj pārvarēt pakāpienus. Tiesa neapšauba, ka redzes slimības dēļ pieteicējam šādus šķēršļus ikdienā pašam pārvarēt ir neiespējami, tātad pieteicējam ir apgrūtināta šīs aktivitātes veikšana, tostarp pat ar asistenta palīdzību, tomēr tas nav iemesls pieteicēja spējas šajā jomā novērtēt ar 0 punktiem, kas nozīmē pilnīgu nespēju pārvietoties ārpus telpām. Līdz ar to komisijas vērtējums šajā aktivitātē 1 punkts ir noteikts pamatoti.

[14] Saskaņā ar noteikumu Nr.805 2.pielikuma 6.5.apakšpunktu darbība "ģērbšanās" ir novērtējama ar 0 punktiem, ja persona minētajā aktivitātē ir atkarīga; 1 punktu – ja nepieciešama palīdzība, bet apmēram pusi no darbībām var veikt pats; 2 punktiem – ja neatkarīgs vai lieto pielāgotu apģērbu ar aizdari vai bez tās. Savukārt saskaņā ar MK noteikumu Nr. 578 3.pielikuma 5.punktu atbilstošā aktivitāte („ģērbšanās") ir novērtējama ar 0 punktiem, ja persona nespēj noģērbties un apģērbties, pilnībā atkarīgs no citas personas palīdzības; ar 1 punktu, ja spēj apģērbties un noģērbties ar citas personas palīdzību (apmēram pusi no darbībām veic pats); ar 2 punktiem, ja patstāvīgi spēj noģērbties un apģērbties (t. sk. lietot apģērba aizdares, piemēram, pogas, rāvējslēdzēju, kurpju auklas u. tml.), dara to saprātīgā laikā, neatkarības saglabāšanai var lietot ģērbšanās palīglīdzekļus un/vai pielāgotu apģērbu un apavus; spēj uzvilkt un novilkt ortozes vai protēzes, ja tādas lieto. No minētā izriet, ka šajā aktivitātē 0 punkti tiek piešķirti tikai tajā gadījumā, ja pieteicējs patstāvīgi nespētu veikt vismaz pusi no ar apģērbšanos vai noģērbšanos saistītajām darbībām.

Anketā sadaļā „ģērbšanās" ir norādīts, ka pieteicējam nepieciešama palīdzība, bet apmēram pusi no darbībām var veikt pats (piešķirts 1 punkts). Komentāru sadaļā norādīts, ka sagatavoto apģērbu ir spējīgs uzvilkt pats. Savukārt pieteikumā norādīts, ka pieteicējs nespēj aizpogāt kreklu, uzvilkt bikses, muguras traumas dēļ – zeķes un apavus. Līdz ar to ir konstatējamas pretrunas starp anketā norādīto un pieteikumā apgalvoto.

Vērtējot pieteicēja spējas minētajā aktivitātē, tiesa secina, ka lietā nav ziņu vai medicīnisku dokumentu par muguras traumu un tās dēļ radītajiem pieteicēja funkcionēšanas ierobežojumiem. Tiesas sēdē uz tiesas jautājumu par to, kāda ir pieteicēja muguras trauma, kas to pierāda, kad tā radusies, lieciniece atbildēja, ka tā radās vairākus desmitus gadus atpakaļ. Pamatojoties uz minēto, pieteicēja apgalvojums par nespēju uzvilkt zeķes un apavus muguras traumas dēļ ir vērtējams kritiski. Tostarp tiesas sēdē lieciniece liecināja, ka pieteicējs spēj uzvilkt apakšbikses, spēj apkopt sevi pēc tualetes apmeklējuma. Tāpat tiesas rīcībā nav ziņu, kāpēc Jelgavas sociālo lietu pārvaldes darbinieces būtu ieinteresētas anketā norādīt, ka sagatavoto apģērbu pieteicējs ir spējīgs uzvilkt pats, ja novērtējuma laikā tiktu sniegta pretēja informācija. Līdz ar to, lai arī nav pamata apšaubīt, ka pieteicējam trīc rokas un ir apgrūtināta arī šīs aktivitātes veikšana, tomēr faktiski secināms, ka tas nav iemesls pieteicēja spējas šajā jomā novērtēt ar 0 punktiem, kas nozīmētu, ka pieteicējs minētajā aktivitātē būtu pilnīgi atkarīgs.

[15] Atbilstoši MK noteikumu Nr. 805 2.pielikuma 6.10.apakšpunktam darbību „tualetes lietošana" novērtē ar 0 punktiem, ja persona ir atkarīga, ar 1 punktu, ja nepieciešama neliela palīdzība, bet 2 punkti tiek piešķirti, ja persona ir neatkarīga. Savukārt saskaņā ar MK noteikumu Nr. 578 3.pielikuma 10.punktu šī aktivitāte ir novērtējama ar 0 punktiem, ja persona nespēj patstāvīgi lietot tualeti, ir pilnībā atkarīga no citas personas palīdzības, ar 1 punktu – ja persona spēj lietot tualeti ar nelielu citas personas palīdzību (piemēram, jāpalīdz apsēsties/piecelties no tualetes poda, sakārtot apģērbu pirms un pēc tualetes lietošanas, veikt starpenes higiēnu u. tml.). Ar 2 punktiem aktivitāte tiek novērtēta, ja persona spēj patstāvīgi ieiet tualetē un iziet no tās, apsēsties un piecelties vai pārsēsties uz/no tualetes poda, veikt starpenes higiēnu, sakārtot apģērbu pirms un pēc tualetes lietošanas, neatkarības saglabāšanai var lietot palīglīdzekļus (piemēram, atbalsta rokturus, tualetes poda paaugstinājumu, tualetes krēslu u. tml.). No iepriekš minētā izriet, ka

šajā aktivitātē 0 punkti tiek piešķirti tikai tad, ja persona nespēj patstāvīgi lietot tualeti, ir pilnībā atkarīga no citas personas palīdzības.

Komisija 6.10.apakšpunktā noteiktās tualetes lietošanas iemaņas ir novērtējusi ar 1 punktu („nepieciešama neliela palīdzība"). Aktivitātes komentārā norādīts, ka nepieciešama palīdzība nokļūšanai līdz tualetei. Tomēr pieteikumā norādīts, ka pieteicējs ir pilnībā atkarīgs no citas personas palīdzības.

Iepazīstoties ar pieteikuma argumentāciju un pieteicēja pārstāvja paskaidroto tiesas sēdē, saprotams, ka pieteicēja atkarība tiek saistīta ar to, ka bez citu palīdzības viņš nespēj nokļūt līdz tualetes telpai. Par šo faktu strīda nav, uz to arī ir norādīts aktivitātes komentārā. Tomēr tiesa vērš uzmanību, ka atbilstoši augstāk citētajam šajā aktivitātē tiek vērtētas vienīgi personas spējas pašai fiziski izmantot tualeti, piemēram, apsēsties un piecelties vai pārsēsties uz/no tualetes poda, veikt starpenes higiēnu, sakārtot apģērbu pirms un pēc tualetes lietošanas. Savukārt spēja nokļūt līdz tualetei ir ietverta aktivitātes „kustīgums" vērtējumā, ko tiesa jau analizēja iepriekš.

Tiesas sēdē pieteicēja pārstāvis paskaidroja, ka pašu procesu pieteicējs spēj veikt pats, kā arī pats spēj sevi tualetē apkopt. Ievērojot minēto, nav pamata aktivitāti „tualetes lietošana" novērtēt kā tādu, kur pieteicējs būtu pilnībā atkarīgs no citas personas. Tiesas ieskatā komisija pamatoti konstatējusi, ka šajā aktivitātē pieteicējam ir nepieciešama neliela palīdzība, tādēļ piešķīrusi atbilstošu punktu skaitu (1 punkts). Līdz ar to nav konstatējams pamats labvēlīgākam novērtējumam šajā kritērijā.

[16] Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa kļūdas pieteicēja darbību novērtējumā nekonstatē. Lai arī nav šaubu, ka pieteicējam ir smaga invaliditāte ar nopietniem redzes un funkcionāliem traucējumiem, tomēr pašaprūpes, mobilitātes un ar mājas dzīvi saistīto darbību ierobežojums nav tik liels, lai būtu pamats izsniegt atzinumu par īpašas kopšanas nepieciešamību (Bartela indekss nav zemāks par 7 punktiem).

[17] Pamatojoties uz minēto, tiesa atzīst, ka nav konstatējami priekšnoteikumi pieteicēja prasītā labvēlīgā administratīvā akta izdošanai, tādēļ pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251.pantu, 289.–291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijai izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru /pers. A/ tiktu noteiktas medicīniskās indikācijas invalīda īpašas kopšanas nepieciešamībai.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese L.Hāzenfuse